

Peter
Božič

Mravlje so še na zvezdah

OSEBE:

ALI, služabnik
 AITI, služabnikov sluga
 Gospoda Rotar in Lotar
 Gospa Morel in Moril
 Gospod Morel
 Rozi, služabnica
 Poslovodja

Dogaja se zlagoma od jutra do večera in še enkrat prav tako. Igralcem priporočamo, da se tega drže, gledalci pa naj upoštevajo, da smrt ni ne žalostna, še manj pa lepa, temveč kruta, nenadna in nepomembna, saj so v tej igri edino le mravlje, ki imajo še nekaj časa.

AITI: Veste kaj, vi pa govorite marsikaj, česar sploh ne razumete. Preprosto ne razumete, da mleka ni mogoče prinesiti ob osmih, temveč ob sedmih ali pa ob devetih zjutraj, ne razumete, da se kifeljčki draže že od vojne in so zdaj še mnogo dražji oziroma jih sploh več ni. Tega tudi ne bi razumeli...

ROTAR: Zdaj boš pa rekel, da ne razumem, če kaj poveš?

AITI: Žal mi je, gospod, res je tako.

ROTAR: In če se razburim... že vem...

AITI: Bom poklical vašega zdravnika... vaše ožilje...

ROTAR: Res, moje ožilje...

AITI: No, vidite...

ROTAR: Saj vendar lahko vstanem.

AITI: Seveda, gospod, vendar...

ROTAR: Vstanem in se sprehodim po sobi...

AITI: Jasno, po sobi... vendar...

ROTAR: Ne samo po sobi. Sprehodim se lahko po vrtu.

AITI: Da, gospod, vendar pa...

ROTAR: In celo z vrta lahko grem... Tako kot pred vojno... Ali pa še prej... Nazadnje grem lahko po Medvedovi prav do Hotimirove ulice in še naprej do parka.

Ali je park še tam?

AITI: Seveda, gospod, park je še zmeraj tam. Nihče ga ni nikamor odnesel. Nasprotno, zdaj je večji, nekoliko so ga razširili...

ROTAR: Ko je toliko visokih hiš, ki jih še pred vojno ali pa še prej ni bilo.

AITI: Kdo pa pravi, da zaradi tega?

ROTAR: Zdaj boš pa rekel, da ne razumem ... že spet ne razumem ...

AITI: Seveda ne ...

ROTAR: Saj kar naprej poslušam glasove. Vsak večer slišim vse, kar se dogaja. Sleherni glas slišim. Glasovi prihajajo, in če katerega ni tukaj, je gotovo tam, in če je tukaj, ga gotovo ni tam in je potem tukaj ali pa tam tišina. Toda tišina nekje vsekakor je.

Seveda, če si pazljiv in natančen pri tem kot jaz, več, od kod je glas in kaj tam manjka, in tudi več, zakaj je tam tišina, tukaj pa ne.

Dragi Aiti, ti meni lahko še tolikokrat zatrjuješ, da ne razumem, zakaj pravzaprav po vojni rogljičkov ni ... Ali veš, kaj delaš?

AITI: Prav zares bi rad vedel.

ROTAR: Lažeš, pa kako lažeš. Kajti rogljički so tam, ker jih ni tukaj. Nobenega glasu ni, ki bi zaradi njih prihajal sem, in to zato, ker tam v pekarni počno hrup, ko jih prodajajo, in to ...

Koliko je ura, Aiti?

AITI: Ura je osem in dvajset minut.

ROTAR: Če upoštevam, da sem s teboj zdaj potratil dvajset minut časa, so bili rogljički natančno še pred dvajsetimi minutami tam, v pekarni ...

AITI: Ni jih bilo, gospod!

ROTAR: Saj jih nisem slišal. In kakšen je bil šele hrup tam, kjer so bili.

Zakaj mi lažeš, zakaj mi kar naprej lažeš?

AITI: Gospod, če se boste razburili, bom poklical zdravnika.

ROTAR: Ali sem se morda razburil?

AITI: Mislim, da ste bili na robu tega.

ROTAR: Jaz pa mislim, da nisem bil na nikakršnem robu. Kar pokliči tisto pošast v belih hlačah, kar pokliči ...

AITI: Potem vam bo pa spet žal in boste tarnali ...

ROTAR: Jaz bom tarnal?

AITI: Tako kot ste že tolikokrat ... Ali mislite, da me to zabava, ko potem tarnate ves teden? Saj sem vendar tukaj v službi. Malo sem se navezal na vas in me prav nič ne veseli, če vam je hudo.

ROTAR: Tako je, tukaj si v službi ... če te jaz za kaj potrebujem. In jaz te bom potreboval. To je jasno.

* * *

GOSPOD MOREL: Aiti, ali si tudi meni prinesel mleko?

AITI: Tudi vam sem ga, gospod.

MOREL: Torej ga nisi samo Rotarju.

AITI: Ne samo njemu ... Vam ... pa gospe Morel, vsakemu v njegovi kanglici.

MOREL: Pa nisi pomešal med seboj kanglic, Aiti?

AITI: Gospod Morel! To se ne more zgoditi. Na vsaki kanglici je listek.

MOREL: Kaj pa, če kmet zameša kanglice ...?

AITI: Gospod Morel, nikakor. Zmeraj sem zraven, ko jih polni. Nikakor ni mogoče.

MOREL: Videl sem že hude nesreče zaradi tega, ker so kaj zamešali.

AITI: Jaz tudi.

MOREL: Pa gospod Rotar kaj sluti?

AITI: Kaj pa naj bi slutil.

MOREL: Tako je prav, Aiti. Tako se govori. Kaj naj bi pa slutil? Na čokoladni cekin. Drugih ni več. Drugi so bili pred vojno ali pa še prej.

AITI: Hvala, gospod, za čokoladni cekin. Spravil ga bom v žep.

MOREL: To pa ne smeš. Če ga boš spravil v žep, se bo raztopila čokolada.

AITI: Saj to ravno hočem.

MOREL: Zakaj pa?

AITI: Če boste molčali kot grob, pa vam povem.

MOREL: Molčal bom kot grob, lahko mi zaupaš.

AITI: To je huda skrivnost. Nihče ne sme izvedeti zanjo. Tako kot ne sme kaj posumiti gospod Rotar.

MOREL: Če ti rečem.

AITI: Roza mi pere, meni, vam, gospodu Rotarju, gospe Moril, vsem nam pere Rozi. In prala mi bo od dreka umazano služabniško bluzo... In še morala bo, ko me ne mara.

... Vidite, zato imam tako rad čokoladne cekine.

MOREL: Ti si še bolj zvit, kot sem mislil. Toda vseeno pazi na kanglice z mlekom, da jih ne bo kdo zamešal. Nikoli, nobeno jutro... Zato ne bo nobenega izgovora, da veš.

AITI: Vem, gospod Morel.

* * *

GOSPA MOREL: Danes je dvaindvajset let, odkar sem se poročila z gospodom Morelom. In enaindvajset let, odkar me je pustil. Ali veš to, Aiti?

AITI: Vem, gospa Morel. Še nikoli, kadar vam prinesem mleko, mi tega ne pozabite povedati. Vsako jutro, ko si zavrete mleko, mi medtem seštejete dneve, mesece in leta. Lepo je tako dolgo misliti na enega samega človeka. Tudi meni je gospod Morel neznansko všeč.

G. MOREL: Tudi meni, veš. Samo z leti ti šele postane všeč vse, kar je na njem. Ko ga takole vsako jutro gledam skozi okno, si ga želim, ampak ne vsega hkrati. Vsako stvar posebej, posebej dlan, posebej oko, posebej uhlje, posebej lase in jezik, ali pa kako nogo.

Že tedaj, ko sem bila z njim šele eno leto, je bil izjemen, glede vsega. No, zdaj ga poslušam že enaindvajset let, kako smrči v sosednji sobi.

AITI: V sosednji sobi spi Rozi, gospa Morel...

G. MOREL: Potem pa ona smrči kot Morel, to pa je potem isto kot bi on. Glej, da nikoli več ne rečeš, da je tam Rozi, ne pa gospod Morel. Ko sem jaz odločila, kako bo v tej hiši, je bila ta soba namenjena gospodu Morelu in zdaj smrči on tam... Ali mi popolnoma zaupaš, meni... moji moči, nekdo mora vendar odločati v tej hiši!

* * *

POSLOVODJA: Aiti, ali se ne moreš tega odvaditi...

AITI: Zelo težko, gospod.

POSLOVODJA: Ali ne moreš razumeti, da si tam Aiti samo navidez, da te imam tukaj predvsem zaradi prijateljstva s tvojim pokojnim očetom.

AITI: Saj se bom odvadil. Ali je moj oče res pokojni?

POSLOVODJA: Seveda, samo pomisli na njegovo ožilje...

AITI: Res, njegovo ožilje...

POSLOVODJA: Potem pa strah pred kanglicami...

AITI: ...da bi jih jaz zamešal... res je...

POSLOVODJA: No, ali vidiš zdaj.

AITI: Seveda... Gospod, obljubim vam, da vam ne bom nikoli več očistil čevljev.

POSLOVODJA: Zelo lepo.

AITI: Čeprav bojo še tako izzivalno moleli izpred praga vaše sobe...

POSLOVODJA: Naravnost čudovito.

AITI: In če se tudi zaletim vanje.

POSLOVODJA: Tako je, tudi če se zaletiš vanje.

AITI: Pa če bodo še tako svinjski, hočem reči prašni...

POSLOVODJA: Hočeš reči prašni...

AITI: Nikoli več jih ne bom očistil. Odvadil sem se. Rekel sem.

POSLOVODJA: Moj najboljši prijatelj.

AITI: Toda, samo s pogojem...

POSLOVODJA: S kakim pogojem?

AITI: Razmislil bom. Za zdaj jih bom še čistil.

POSLOVODJA: Aiti, ti si neusmiljen...

AITI: Jaz neusmiljen?

POSLOVODJA: Ja, ti!

AITI: Stvari je vendarle treba razčistiti...

POSLOVODJA: Nič nimam proti. Vsakoletna inventura v našem maksimarketu je moja specialiteta. Tedaj se pokažejo vsi moji izjemni darovi. Če bi rad izrazil svoje darove, Aiti, kdo ti brani. Jaz ne. Po mili volji, Aiti... toda čevlji...

AITI: Nekaj stvari je nejasnih.

POSLOVODJA: Seveda, seveda, zmeraj je navsezadnje kaj nejasno, toda čudil se boš, dobri moj Aiti, če ti povem, da ostanejo nejasne tudi tedaj, ko jih razčistimo. Ali mi tega ne verjameš?

AITI: Gospod, v glavnem vam verjamem vse.

POSLOVODJA: Inventure ne delajo zaradi jasnosti, ampak zaradi užitka. Ti je jasno?

AITI: To vam verjamem.

POSLOVODJA: Torej kaj potem?

AITI: Zaradi užitka.

POSLOVODJA: Aiti, nehaj me gledati... saj gledaš mene...

AITI: Saj to je. Razmisliti moram in drugače ne gre, kot da gledam že spet vas.

POSLOVODJA: In moje čevlje, za božjo voljo, moje čevlje.

AITI: Najbrž sem že razmislil.

(Nekaj časa bulji v čevlje, potem vzame krtačo in krpo in z vso silo prične drgniti čevlje. Poslovodja se umika, krili z rokami in nekajkrat zavpije, da naj za božjo voljo neha.)

* * *

AITI: Še zmeraj žvečiš čokoladni cekin?

ROZI: Ko pa ni nič čokolade, ampak samo pozlačen papir ...

AITI: Ali ga ne bi nehala žvečiti?

ROZI: Ne, všeč mi je. Nekatera dekleta mojih let žvečijo gumi, jaz pa to ...

AITI: Ali ne razumeš, da imaš potem polna usta ...

ROZI: Seveda razumem ...

AITI: Če boš to izpljunila, ti bom nekaj povedal.

ROZI: Jaz že ne, saj nisem taka.

AITI: Kaj nisi ... taka ...

ROZI: Nisem kot druge. Vse pljunejo ven, če jim kdo kaj reče.

AITI: Saj to je le papir ... jaz pa ti bom nekaj povedal ...

ROZI: Kaj boš povedal? Nategnil me boš spet.

AITI: Moj bog, na živce mi gre. Kar naprej prežvekuješ kot krava.

ROZI: Brez domišljije si. To gre na živce. Zmeraj me hočeš na teh stopnicah. Jaz pa bi tako rada v nedeljo zjutraj v gozdu.

AITI: Saj veš, da moram po mleko ...

ROZI: No, pa v ponedeljek ...

AITI: Tudi v ponedeljek moram po mleko pa v torek pa v sredo, vsak dan, saj veš ...

ROZI: Lahko bi to kako spremenil, pa kdaj ne bi šel ...

No, zdaj pa sem požrla dol.

AITI: No, zdaj ti bom pa povedal ...

ROZI: Povedal boš pol.

(Se jemljeta na stopnicah.)

AITI: Ali ti lahko zdaj povem.

ROZI: Ali si samo to čakal ves čas, da mi boš povedal ...?

AITI: Vseeno ti bom, da veš.

ROZI: Briga me toliko ko lanski sneg.

AITI: Tako me je prosil, tulil je, jokal, jaz pa sem temu prascu vseeno očistil čevlje ...

ROZI: Kaj praviš. Vidiš, nekega dne bo hudič.

AITI: Skoraj znorel je, jaz pa sem mu lepo drgnil petke, potem špičke, potem na straneh, potem sem še malo popljunil na podplat in še malo zbrisal ...

ROZI: Kaj praviš, jaz pa sem mislila ... Oprosti, ker sem taka ...

AITI: Ali zdaj vidiš, kakšen sem.

ROZI: Oprosti, ker sem kar požrla pozlačen papir ... Oprosti, mislila sem, da mi boš povedal, kako si ...

AITI: Očistil sem mu čevlje, že spet ... temu prascu.

* * *

AITI: Kako se počutite, gospod?

ROTAR: Saj veš, kako mi je lepo. Danes že od štirih zjutraj poslušam most. In ne vem, ali poka most ali je vojna?

Aiti!

AITI: Kaj je, gospod?

ROTAR: Samo to mi ni jasno, kdaj se je začela?

AITI: Vojna se je začela 1910. leta. Ne, oprostite, zmotil sem se za štiri leta.

ROTAR: Še ti se motiš. Kako pa naj potlej jaz vem, ali je most ali vojna?

AITI: Motim se, ker imam tako težko delo. Vsak dan imam vse kanglice za mleko v glavi. Kako se ne bi motil.

ROTAR: Pa rogljičke, kajne?

AITI: Ja, pa še vaše rogljičke.

ROTAR: Z mlekom še gre, ne, ampak z rogljički...

AITI: Je hudič...

ROTAR: Ampak bo bolje.

AITI: Zdaj pa povejte kdaj?

ROTAR: Ali si res želiš, da ti povem?

AITI: Res.

ROTAR: To je nevarno.

AITI: Naj bo nevarno, kolikor hoče...

ROTAR: Bolje bo, ko bom jaz... pravzaprav ko bo gospa Morel...

AITI: Ali vam nisem že tolikokrat rekel, da se o teh rečeh ne maram pogovarjati.

ROTAR: Vprašal si me, kdaj bo bolje.

AITI: Ali ni vseeno, kaj žvečite vsako jutro. Ali žemlje ali rogljičke.

ROTAR: Ni.

AITI: In zakaj ne?

ROTAR: Podrobnosti so ti malo mar. Od njih pa človek živi.

AITI: Meni pa so malo mar. Sploh če so take.

ROTAR: Ko boš toliko star kot jaz, pa ti bodo. Ko boš v tej hiši preživel štirideset let, pa ti bodo še kako važne. Vsaka podrobnost... vsak ud, vsaka žilica na njem, ki je povzročala toliko sladkosti in bolečin... Torej, ali zdaj veš, kaj bo bolje?

AITI: Ne vem.

ROTAR: Gospa Morel... vsak dan, vsak večer... jaz to vem, jaz to slišim... pripoveduje gospodu Morelu... Ona je vsega kriva...

AITI: Zapuščam vas, gospod, vi pa se neahajte ukvarjati s podrobnostmi... vaše ožilje... Morda bom pa nagovoril Rozi, da vam bo spekla rogljiček.

ROTAR: Tako malo veš o Rozi...

AITI: Jaz vem o Rozi vse in spekla ga bo, če ji bom rekel.

ROTAR: Podrobnost je, ki je ne slišiš. Rozi je njena in gospa Morel ji ne bo dovolila... Zakaj, ni treba ugibati. Gospa Morel ni bila zaman moja. In tako rada bi me uničila... zaradi podrobnosti.

AITI: Česa ne poveste.

* * *

AITI: Ta hudič, pa res sliši.

GOSPA MOREL: Kaj sliši, kdo sliši...

AITI: Gospa Morel, moram vam previdno naznaniti...

G. MOREL: Kaj moraš spet previdno naznaniti...?

AITI: Silno hudo mi je... vendar...

G. MOREL: Kaj za božjo voljo?

AITI: Obenem pa mi je tudi silno neprijetno, še posebej, ker se to ponavlja vsak dan...

G. MOREL: Spet me boš mučil, ali ne?

AITI: Moram vas, da boste popoldan zadovoljni, ko ne boste več trpeli.

G. MOREL: Vem, saj vem... Začni, Aiti...

AITI: Odprite usta, gospa Morel...

Odprite oči, drugače ne boste videli, pa se ne boste toliko mučili. Ali vidite gumijasto cevko?

G. MOREL: Vidim jo.

AITI: Glejte jo, ne izpustite je iz oči... malo jo požvečite... tako, zdaj jo pa pogoltnite in ne kričite, ker se sicer ne bova mogla pogovarjati, če že morate kričati, kričite šepetaje... Minuto, dve, potem se bova pa pogovarjala... celo uro ali dve... do štirih popoldan.

In potem bom potegnil cevko iz trebuha ven, potem boste najsrečnejši človek na svetu... do šestih zvečer... Gospa Morel.

Slecite se, čisto se slecite in pojdite k ogledalu in se glejte.

Zdaj, ko jih imate že veliko čez šestdeset.

Ostudni ste, ali ne?

Vse visi z vas.

Ali ni to poseben božji dar, da lahko tako grda ženska sploh doživlja srečo?

Zakaj pa nikoli ne slečete nogavic?

G. MOREL: Tega ti pa nikoli ne povem.

AITI: Ali jih niste nikoli?

G. MOREL: Nikoli.

AITI: Tudi tedaj ne, ko ste šli v posteljo z Rotarjem?

G. MOREL: Tudi tedaj ne. Pa tudi tedaj ne, ko sem šla z Morelom.

AITI: To z Morelom me ne zanima.

G. MOREL: Vsak dan praviš, da te tisto z Morelom ne zanima.

AITI: Ja, vsak dan.

Kaj pa še delate tam pred ogledalom? Ali ni bilo dovolj?

G. MOREL: Meni ni tako hitro dovolj.

AITI: Pojdite nazaj na kavč. Počakajte! Cevka vam uhaja. Odprite oči. Ne kričite! Oziroma... kričite šepetaje. Da vas kdo ne sliši. Da vas kdo ne vidi. Potem bodo hoteli vsi imeti cevko v svojih vampih. Vso srečo ob štirih popoldan. Ali je to potem sploh še sreča? To potem ni nobena sreča več!

Molčite, sem rekel. Tako! Zdaj pa malo bruhnite. Krasno bruhate, gospa Morel. Malo po tleh, malo po sebi. Vidite, to bo pa šlo kar do štirih popoldan . . .

Ampak kako smrdite. Tako ste gnusni, gospa Morel, da bi lahko slekli nogavice.

Nehajte že kar naprej govoriti o rogljičkih gospodu poslovodji. Če mu še enkrat rečete, da naj v pekarni peče rogljičke namesto žemelj, vam ne potegnem nikoli več cevke iz trebuha.

G. MOREL: Gospod Rotar ima tako rad rogljičke.

AITI: Še enkrat se poglejte v ogledalo.

G. MOREL: Joj, kako sem grda, nikoli več ne bom omenila rogljičkov poslovodji.

* * *

G. MOREL: Veš, Aiti, ta juha mi pa ni niti malo všeč.

AITI: Saj meni tudi ni, pa je ne jem.

MOREL: Jaz je tudi ne bi.

AITI: Gospod, vi pa jo boste. Sicer, saj veste, kaj vas čaka.

MOREL: Na žalost vem . . . Toda včasih se mi zdi, da je vsega tega dovolj in bi kar odklonil.

AITI: Gospod Morel, jaz mislim, da to lahko kar storite.

MOREL: Aiti, ali lahko? Ali res lahko?

AITI: Vsi smo popolnoma svobodni . . . posebej pa vi, gospod Morel, vi pa sploh. Bili ste znan svobodoljub, frajgajst, revolucionar, vsakemu ste zmeraj brez odlašanja rekli ne.

MOREL: Kje so tisti časi. Zdaj sem v letih.

AITI: Če so vam predstavili prsat grizljajček, pa ste rekli NE, če so vam rekli, da igrajte nogomet, pa ste rekli NE, ko so vam podarili južno železnico, niste niti trenili s trepalnicami in rekli NE.

In jasno, zakaj zdaj ne bi.

MOREL: Takrat se potem ni nič zgodilo.

AITI: Ja, zdaj bi se pa. Ampak, ali je to važno? To je podrobnost.

MOREL: Prav imate, s podrobnostmi naj se ukvarja Rotar. Jaz se ne in zato bom požrl juho, pa krompir tudi, pa solato tudi. Vse si bom zbasal v svoje špranje in luknje.

(Sede in začne žreti. Nekaj časa žre, potem si začne mašiti solato in krompir v nos in ušesa. Maši si in maši, solata ostaja v nosu in ušesih, tako da je videti, kot da mu poganja iz glave, krompir pa mu leti nazaj na krožnik in po mizi . . .)

Zdaj sem pa tak kot gospa Morel.

(Se ogleduje v ogledalu)

AITI: Tak kot gospa Morel.

MOREL: Kaj pa ti veš, kaj ima gospa Morel med prsti na nogah? Saj se ti sleče samo do nogavic.

AITI: Res je, sleče se mi samo do nogavic.

MOREL: No, samo to ti povem, da si na tem svetu dovolim vse, samo to ne, da bi ji bil podoben. Zdaj pa sem ji podoben!

AITI: Leto ima tristo petinšestdeset dni in življenje doslej je imelo petin-trideset let, zame! Za vas pa enkrat več.

Spravite si že vendar tisto solato iz ušes.

MOREL: Kam jo pa naj dam?

AITI: Kam? Na krožnik, ne!

MOREL: Dobro, jo bom pa lepo položil zraven krožnika.

AITI: Tudi zraven krožnika ne.

MOREL: Imam idejo.

AITI: Kakšno?

MOREL: Zunaj so ptički.

AITI: To je res ideja.

MOREL: In odprl bom okno.

AITI: Tega pa ne smete. Saj veste, kaj bo.

MOREL: No, Aiti, kaj naj storim. Aiti, obupan sem ...

AITI: Pojesti je treba.

MOREL: Prinesi mi budilko. Ko sem bil majhen, so mi zvonili z budilko, pa sem lahko vse pojedel.

(Aiti postavi na mizo budilko in jo spusti, budilka zvoní in zvoní in sploh ne neha. Aiti beži iz sobe, gospod Morel pa si začne tiščati ušesa, ker budilka sploh nima nobenega namena, da bi kdaj nehala zvoniti)

* * *

AITI: Gospa Morel, ura je štiri. Niti minute manj, niti minute več.

G. MOREL: Pokliči Rozi ...

AITI: Rozi je seveda z mano.

G. MOREL: Vzemi mi cev iz trebuha. Ali me razumeš, ko komaj šepetam? Na koncu sem, iz mene pa kar naprej teče ... Nekega dne pa ne bosta prišla ... in ...

AITI: Zakaj naju obtožujete takih naklepov ...

G. MOREL: To niso naklepi ...

AITI: To bi bil naklepni uboj, ki bi ga pripravljala enaindvajset let ...

G. MOREL: Nisem vaju obtoževala, samo strah me je ...

ROZI: Saj to je tisto. Človeka ne sme biti strah, če sta tukaj Aiti in Rozi.

G. MOREL: Lahko se vama kaj zgodi, pa vaju ne bo ...

ROZI: A, vi bi se radi naju znebili ... mene bi se radi, a ne da ...

AITI: Kaj tebe, mene bi se rada ... kaj pa sreča? ...

G. MOREL: Nobenega ... ampak vsakemu človeku se lahko kaj primeri ...

ROZI: Nama se ne more nič.

AITI: Sicer pa ... kaj pa govoričite ... Meni se lahko kaj primeri ali pa ne ... toda kazen je kazen. Še pet minut boste imeli cevko v trebuhu ... Tako!

ROZI: Aiti, ti znaš biti tako usmiljen ... do mene si bil, ko sem bila taka ...

AITI: Človeku pride na kozlanje od tega usmiljenja . . . kdo pa je z menoj?

Kdo, povejta?

ROZI: Daj, vzemiva ji cevko iz trebuha . . .

AITI: Dobro. Res je, da sem čezmerno usmiljen. Ampak . . .

G. MOREL: Saj bo šlo vse iz mene ven . . .

AITI: Usmiljen sem zato, ker vem, da tega jutri ne boste rekli več.

G. MOREL: Nikoli več.

AITI: Rekel sem, jutri ne, za pojutrišnjem nisem rekel nič. Ali sem bil dovolj natančen?

G. MOREL: Dovolj natančen si bil. Sicer pa . . . saj umiran.

AITI: Jaz sem zmeraj razločen in natančen. Vi pa sploh ne umirate. Minilo je pet minut, to je zdaj edino važno. Rozi, primi jo in pelji v kopalnico. Okopaj jo. Toda ne sleci ji nogavic. Kaj vem, kakšen vrag se lahko izcimi iz tega, če ji boš slekla nogavice med kopanjem.

ROZI: Vem, vem, Aiti, iz tega bi se res lahko kaj groznega izcimilo.

AITI: Ko jo boš okopala, zamenjaj posteljnino.

ROZI: Vsak dan svežo posteljnino. Ali veš, koliko to stane?

AITI: Vem, saj je bogata . . .

ROZI: Za to pa še plačevati. Jaz sem si kupila črnca, ne pa gumijasto cevko v trebuh, in svežo posteljnino vsak dan. Tisti črnici jo s svojo spermo nikoli niso tako pošpricali, da bi jo bilo treba iz dneva v dan menjati. Nikoli je niso tako posvinjali.

AITI: Kdo pa ti je rekel, da pripoveduj svoje zasebne izkušnje tukaj? Opravi, kar imaš opraviti. Zato si tukaj, jaz pa tudi.

* * *

AITI: Zakaj mi kar naprej govoriš o črncih?

ROZI: Zakaj? Zato, ker mi hodijo na misel, zmeraj kadar je kaj takega.

AITI: Danes je bilo kaj takega?

ROZI: Zame že.

AITI: Ali ne veš, da me pogubljaš s svojo preteklostjo?

ROZI: Ti si preveč občutljiv.

AITI: To je higiena, ali razumeš . . . jaz naravnost ljubim čistočo. Ne prenesem črnih, mračnih barv, ne prenesem pošpricane posteljnine, čeprav mi samo govoriš o njej . . . rad imam sonce, zelenje, rad imam svetlobo, rad imam tvoje modre oči, tvoje bele prosojne lase, tvojo prosojno barvo kože . . . ne pa tisto svinjarijo . . . Ali zdaj veš?

ROZI: Ženska se bo utopila, če jo samo še minuto pustim v vodi samo.

AITI: Poslušaj, naj se utopi, naj vse utone . . . jaz v tebi . . .

ROZI: Ne sme se utopiti. Kaj pa ti je?

AITI: Kako lepo bi bilo, ko bi se medtem utopila.

ROZI: Torej je imela prav. V tebi tiči morilec.

AITI: Nič ne tiči . . . samo rad imam tvoje modre oči, rad tvoje prosojne lase, rad imam zeleno travo, svetlobo . . .

ROZI: Poklekni...

AITI: Pri kolenih sem ti...

ROZI: Roke proč. Tako. Dvigni jih in skleni...

AITI: Ali ne vidiš, kako so dvignjene, kako so sklenjene... Saj bom, saj bom... samo da se malo umirim.

ROZI: Moj bog, žal mi je...

AITI: Moj bog, žal mi je...

ROZI: ... ker sem grešil...

AITI: ... ker sem grešil...

ROZI: ... še zlasti pa mi je žal...

AITI: ... še zlasti pa mi je žal...

ROZI: ... ker mi je postalo jasno...

AITI: ... ker mi je postalo jasno...

ROZI: ... da v meni tiči kar naprej okorel morilec...

AITI: ... da v meni tiči kar naprej okorel morilec...

ROZI: ... in da hočem svojo Rozi...

AITI: ... in da hočem svojo Rozi...

ROZI: ... ki je moja najboljša prijateljica...

AITI: ... ki je moja najboljša prijateljica...

ROZI: ... nategniti kar v sobi nesrečne stare gospe...

AITI: ... nategniti kar v sobi nesrečne stare gospe...

ROZI: ... in tako umoriti bogato, staro vdovo, ženo, staro mamo, pravnu-kinjo in blago sestro, dobro teto in svakinjo gospo Morel...

AITI: ... in tako umoriti bogato, staro vdovo, ženo, staro mamo, pravnu-kinjo in blago sestro, dobro teto in svakinjo gospo Morel in še ločenko povrh. Rozi, pravim ti ločenko, saj ima dva moža, enega ločenega, enega upokojenega ljubimca, in mene in tebe. Ali ti misliš, da je ne meče po kadi sem in tja zaradi slasti, ko jo drgneš po njeni uveli koži v tisti kadi...

ROZI: (*Odločno*) Moj bog, naj se kesam...

AITI: Moj bog...

ROZI: Rekla sem: naj se kesam!

AITI: Ja, rekla si...

ROZI: In sprejemem pravično kazen...

(*Tedaj vstopi v sobo črnc Ali, se pokloni Rozi*)

ALI: Vlak je imel kar deset minut zamude...

ROZI: Opazila sem... Toda, ko bo ura pol pet, naženi Aitija h gospodu Morelu, je jasno? (*Odide v kopalnico*)

ALI: (*Ploskne z rokami*) Takšen lep gospod, pa kako mlad gospod, pa kako lepe in negovane roke. Danes zjutraj, ko sem šel na vlak, sem si rekel, da bom srečal tega mladega, lepega gospoda z lepimi, belimi rokami. In zdaj je tukaj pred menoj, imam ga kar pri sebi in si ga lahko ogledujem čisto od blizu, čisto zbrano... (*Hodi okoli njega in si ga ogleduje*)

Zakaj pa mižite, gospod? Ne, mižali pa ne boste!

(*Ga zgrabi za glavo in mu vleče narazen veke*)

Tako, ali me zdaj vidite? Kakšne manire pa so to? Jaz sem tako srečen, vi pa tiščite oči skupaj ... Kakšne manire pa so to?

AITI: Tako je vroče, tako vroče ... čisto moker sem ...

ALI: Jaz tudi ...

AITI: Pa še nič nisva počela ...

ALI: Okoli tebe sem hodil, gospod (*posmehljivo*).

AITI: Okoli mene ste hodili ... res je ...

ALI: Nič na vi, na ti. Saj si moja ljubezen. Kako hudičevo je vroče, kot da je kdo zakuril v peči. Zdaj sredi poletja.

AITI: Ta peč nikoli ne gori ...

ALI: Zakaj pa sem tako moker?

AITI: Ne vem, vem samo, kako bo še vroče, ko bova začela. To bo prava pasja vročina.

* * *

ROZI: (*Pripelje gospo Morel iz kopalnice*) Ste srečni, gospa Morel?

G. MOREL: Pa kako!

ROZI: Kaj pa ti, Ali?

ALI: Jaz sem tudi srečen.

ROZI: Pa Aiti?

ALI: Ne vem, če boste lahko govorili z njim.

ROZI: Zakaj pa jaz ne bi mogla govoriti z njim?

ALI: Zato, ker je nezavesten. Nazadnje je bilo tako vroče, da je ... ja taka vročina je bila.

ROZI: Saj je res vroče.

G. MOREL: Tako je vroče v tem stoletju. Prav rada se spomnim tistih dni v prejšnjem, ko je bil tak prijeten hlad.

* * *

AITI: (*Stopi previdno v sobo gospoda Morela, kjer še vedno na ves glas brni budilka. Gospod Morel sedi v naslanjaču popolnoma brez moči. Glavo ima ovito v blazino, z njega teče, roke pa mu prav tako brez moči visijo z naslanjača. Aiti se najprej preteguje, kot bi sam sebi dajal umetno dihanje, in preizkuša svojo sapo, ali diha dobro ali ne. Ko je zadovoljen sam s sabo, se zamisli, potem pa zavriska od veselja, nato si zatisne usta in gre počasi do budilke in jo utiša.*)

MOREL: Saj vem, saj vem, te preklete zapeljive blazine ...

AITI: To je gola izguba časa ... Pol ure pozneje prihajam zaradi tega k vam.

MOREL: Saj vem, saj vem. Pa kaj, ko ne morem zdržati. Do pol štirih še nekako gre, potem pa me premamijo blazine ...

AITI: Gospod Morel, ali vam pri hudiču še ni postalo jasno, da s tem izgubljate na dan pol ure srečnega časa? ...

MOREL: Saj vem, saj vem, da se mora ura steči, da mora biti čas porabljen, materialno in v sleherni svoji dimenziji ... Toda kaj hočem, slaboten postajam ...

AITI: Gospod Morel, ali se ne spominjate davno preteklih dni, ko sem skočil točno ob štirih v vašo sobo in ustavil drdranje budilke? ... Ali ni bilo lepo?

MOREL: Res je bilo lepo, prelepo? ... Priznam. Toda kje so že tisti časi.

AITI: Res, kje so že tisti časi, ko se je to raztegnilo le na pet minut ...

MOREL: Res, le pet minut sem si tiščal ušesa s kazalci ...

AITI: In potem na deset minut.

MOREL: Ko sem si le deset minut tiščal ušesa z dlanmi.

AITI: In potem na petnajst.

MOREL: Ko sem si le za petnajst minut zavijal glavo v odejo.

AITI: In dvajset minut ...

MOREL: Ko sem si dvajset minut tiščal ušesa s prešito odejo.

AITI: In še to ni bilo tako grozno, ko ste petindvajset minut ...

MOREL: Tiščal glavo v levjo preprogo.

AITI: No in zdaj je že pol petih, ker ne morete več brez blazin.

MOREL: Res je, ne morem brez blazin.

AITI: In vi ste krivi, da me zdaj Ali kar pol ure ...

MOREL: Kar pol ure ...

AITI: Ja, pol ure ... ker ste raztegnili svoj čas. Rozi tukaj ukazuje.

MOREL: Ne vem več, kdo tukaj ukazuje. Meni se zdi kot da jaz.

AITI: Tudi meni se je zdelo, da jaz.

MOREL: Ampak zagotavljam ti, tukaj ukazujem jaz ...

(Iz foyera kliče Poslovodja)

POSLOVODJA: Aiti, Aiti ... da si mi v dveh minutah tu ...

AITI: Tudi temu se zdi, da ukazuje.

(Pri vratih vpije Poslovodji)

Grem, samo da poteče čas, gospod poslovodja.

Gospod Morel, ali veste, kaj boste zdaj storili? ...

MOREL: Še nikoli me nisi kaj takega vprašal.

AITI: Res je, še nikoli.

POSLOVODJA: Mene prav nič ne briga čas. Kakšen čas neki. Časa ni, ni ga, ni ... Aiti, časa ni.

MOREL: In kaj bom zdaj storil?

AITI: Tega pa tudi jaz ne vem. Žal mi je, toda ne vem.

* * *

AITI: O dober popoldan, gospod poslovodja. Kaj bo srečnega?

POSLOVODJA: Moj bog, saj sem vedel.

AITI: Kaj pa je?

POSLOVODJA: Katastrofa je vendar tu.

AITI: Nesreča, ki jo pričakuješ, ni več nesreča.

POSLOVODJA: Seveda, če ne gre za mravlje. Proti njim so vse naše veleblagovnice brez moči.

Pokliči vse, gospoda in gospo Morel, Rotarja, Rozi, Alija, skratka vse...

AITI: Zdaj je ura šele pet, pred pol ure je bilo pol petih. Tedaj bi bili prišli s svojo nesrečo.

POSLOVODJA: Ali jih lahko povabiš na čaj?

AITI: Na čaj? Rozi bo vsa iz sebe.

POSLOVODJA: Zakaj?

AITI: Ker se je za zdaj že ohladil, pogreti ga pa misli šele zvečer.

POSLOVODJA: Nujno je. Ali ne veš, da je stiska?

AITI: Gospoda, pridite, stiska je. Očitno tega še ne veste.

(Prihajajo drug za drugim po stopnicah. Poslovodja stoji, oni pa posedajo za mizo.)

ROZI: Če mislite, da boste zdaj dobili čaj, se motite.

Gospa MOREL: O kaki stiski govorite, gospod poslovodja?

ROTAR: Ali ni dovolj hudo, če ni čaja. Zdaj ni tega, zdaj ni onega, včasih pa je bilo vsega na pretek.

POSLOVODJA: K nam, k nedrju zemlje, se je primaknil planet, kjer živijo vesoljske mravlje.

ROZI: Joj, moj sladkor.

G. MOREL: Jaz grenkega čaja ne maram.

ROTAR: Saj sem rekel, zdaj ni tega, zdaj ni onega...

POSLOVODJA: Po nebotičniku so se spustili na zemljo. Pogoltnili so najprej oblast in zdaj vlada brezvladje.

ROTAR: Potem bo zmanjkalo tudi žemelj.

POSLOVODJA: Prišli so vsi policaji z vsega sveta. Toda mravljinci so jih obžrli do kosti. Vse do zadnjega. In zdaj smo brez oblasti in trgovine.

ROTAR: In pekarni tudi.

POSLOVODJA: Pogoltnili so tudi ulico pa most čez Savo pri Tacnu.

AITI: No, pa kaj potem?

POSLOVODJA: Kaj pa trgovina, pa izdelovanje opek in železnih palic in lisic?

AITI: Ja, treba si bo kaj izmisliti...

POSLOVODJA: Vidiš, že vem... že vem... Vstanimo in zapojmo. Veselje bo spet v naši hiši.

(Rozi nosi samovar in nataka čaj. Vsi stojijo in pojejo, poslovodja ima srečen smehljaj na ustih, od njega se razleze na vse. Rozi jim nataka čaj, pijejo ga v velikih požirkih, samovar pa je kot brez dna. Pijejo in pijejo in nikjer konca in pojejo)

VSI: The tea at four o'clock.

(Ali teka sem in tja in jim nosi serviete, s katerimi si kar naprej brišejo brado in usta, oba, Rozi in Aiti tekata okoli mize vedno hitreje, ko da se lovita, potem vsi utihnejo in tedaj reče Rotar):

ROTAR: Jaz bi si dovolil nekaj pripomniti.

VSI: Kaj?

ROTAR: Poslovodja naj spremeni ta puščobni glas, ali pa naj neha peti.

G. MOREL: Strinjam se. Sploh, ker čaja še zlepa ne bo zmanjkalo.

POSLOVODJA: Če me boste v teh časih tako trdo prijemali...

ROTAR: Jaz vas ne bom trdo prijemal, toda vseeno bi rad vedel...

G. MOREL: Če za rogljičke zdaj ni nobenega upanja več... kot da bi bili ti prekleti rogljički vse... Kaj pa ljubezen?

ROTAR: Jaz si sploh nisem upal pomisliti na rogljičke, mislil sem ves čas na ljubezen.

G. MOREL: Dobro, vemo, na kaj si mislil. Ne boš nas vsak popoldan go-ljufal.

POSLOVODJA: Svet je iz tira, vi pa o rogljičkih.

AITI: Tudi jaz tako mislim.

ROZI: Jaz pa skoraj tako, pa vendar ne čisto tako.

POSLOVODJA: Mislim, da je določena razlika v mislih. Ali ne? Niste vsi ene misli o tem!

ROTAR: O čem pa govorite?

ALI: *(Pograbi Rotarja za vrat)*

Poln kurc imam te demokracije. Zadaviti ga je treba. Zmeraj začenja z rogljički in potem se v teh časih naše misli razpršijo na vse strani.

Kam pa pridemo, ko pa so mravlje povsod.

ROTAR: Saj nisem nič govoril o rogljičkih. Mene ni treba zadaviti.

ALI: No, vidite, tako je.

ROTAR: Res me ni treba. Še besedice nisem rekel o tem.

ALI: No, kaj pravite k temu?

POSLOVODJA: Jaz sem brez besed.

ALI: Jaz tudi.

AITI: In jaz tudi.

ROZI: Kaj še hočemo z besedami.

G. MOREL: Ko so na vrsti dejanja, so besede res odveč.

MOREL: Jasno, dejanja.

ROTAR: Kaj pa, ko bi me jutri?

ALI: Saj to je tisto, zmeraj jutri. *(Ga zadavi, Rotar obleži zadavljen na preprogi)*

ROZI: Če pa mislite, da bo še kaj čaja, se motite. Ni sladkorja.

POSLOVODJA: Tako je z artikli dandanes.

G. MOREL: Rozi, kaj pa jutri? Bo čaj ali ga ne bo?

ROZI: Ne vem, videli bomo.

POSLOVODJA: Jaz tudi ne vem. Videli bomo. Vse je poskočilo, sipa, kocke, kristal...

MOREL: To so nebistvene podrobnosti.

POSLOVODJA: Mislim, da so res nebistvene.

G. MOREL: Kaj pa je potem bistveno. Ali mogoče krtače za čevlje, globin, jelenja koža za semiš, zobna pasta, gumijaste rokavice...

ALI: *(Počasi vleče Rotarja h kaminu, vmes se zapleta enkrat v to, drugič v drugo preprogo)*

AITI: Jaz bi rekel, da globin. Za zdaj.

POSLOVODJA: Kaj pa imaš ti tukaj ukazovati.

VSI: Res, nič nima ukazovati.

POSLOVODJA: Sploh pa ne o krtačah in čevljih in globinu in jelenji koži.
(Dolgo časa se prepirajo o tem, nazadnje kričijo drug čez drugega... Ali je med tem stlačil Rotarja v kamin, tedaj buhne ogenj in počasi se dimi v sprejemnici, toda bolj na redko.)

MOREL: Od nekdanj sem imel rad malo dima.

G. MOREL: Jaz pa ne, spominja me na mojo nesrečno mladost, ko sem bila skoraj eno leto poročena.

(Ali z grebljico brska po kaminu, razgreba žerjavico in ostanke, od časa do časa je dim močnejši, potem izgine.)

(Vstopi Roter, enak kot Rotar, samo da je dvajset let mlajši.)

ROTER: Dober večer! (Vsi molčijo). Še enkrat vam pravim dober večer. Zdaj pa ne vem, ali smem takoj prisesti k skodelici čaja ali šele potem.

ROZI: Čaja je zmanjkalo.

POSLOVODJA: Tudi artiklov ne bo. Sladkorja, gumijstih rokavic, toaletnega papirja, nadomestnih delov za srajce, brisače... kaj bi še enkrat začeli.

ALI: Kar sedite, saj je vseeno, ali je čaj ali ne. Mi smo.

(vzame oba kovčka in jih nese po stopnicah, Roter pa sede za mizo. V sobi je zmeraj več dima, ki se kadi iz kamina. Vsi hodijo okoli in tipljejo z rokami. Roter se dotiplje do g. Morel in g. Morel do njega in potem se začneta tipati kamor že nanese. G. Morel maha in hodi vedno hitreje od mize, Rozi kiha zmeraj glasneje, Aiti prav tako, potem pa začne po vseh kotih iskati, dokler ne najde krtače za čevlje in globin, jelenjo kožo in krtačke za semiš. Vse to lepo razpostavi na mizo, odpre globin, ga spet zapre, drgne po krtačkah, kot bi jih čistil. Poslovodja nekajkrat prav od blizu pogleda na mizo in se začne ritenski umikati, Aiti pa razpostavlja pribor za čiščenje z največjo zbranostjo. Ali se vrne po stopnišču navzdol, tedaj gre h kaminu in začne spet z grebljico razgrebati žerjavico in pepel. Aiti se začne nenadoma ozirati naokoli, in ko vidi, da se poslovodja skriva za omaro, pobere pribor z mize in gre počasi h poslovodji, odpre globin, ga poduha, potem pa ga porine poslovodji pod nos. Poslovodja se začne otepati in stiskati k zidu, dokler ne zdrsne ob njem skoraj na tla in tako čepečega boža Aiti po glavi. Ali pa komaj slišno poje in razgreba z grebljico pepel.)

ALI: Sometimes I feel as a motherless child... (g. Morel ves čas sedi za mizo in računa. Tedaj začnejo drug za drugim odhajati v svoje sobe.

* * *

ROTER: Gospa Morel, prišel sem, da vas potolažim.

(Nobenega ni več, razen Alija, ki še kar razgreba z grebljico in opazuje g. Morel in Roterja)

G. MOREL: Šele zdaj se mi je posvetilo.

ROTER: Pustite svojo nesrečno mladost.

G. MOREL: Tako, saj so mi šele pred eno uro ubili prijatelja. Veste, ubili so ga s šrapneli iz debele berte.

ROTER: Prišel sem vas potolažit, ljubezen moja. *(Ji briše solze z robčkom).*

G. MOREL: Mislim, da sploh ni res, da je padel pri Stalingradu, ko smo se umikali wegen der Verkürzung der Front. Mein lieber Herr, er ist tot.

ROTER: Misli na kaj drugega. Na naju, na ljubezen.

G. MOREL: Hvala ti za robček.

ROTER: Saj veš, ljubezen moja, da ne morem gledati tvojih solz.

G. MOREL: Ljubezen je nad vse, dokler je ožilje . . .

ROTER: Prav imate . . . živeti je treba od ljubezni.

(Začne jo slačiti in gospa Morel meče s sebe kos obleke za kosom. Na stopnice zgoraj pride najprej gospod Morel, potem pa še Aiti in Poslovodja . . . in gledajo. Roter je ves razburjen, spravlja s sebe čevlje, zaplete se mu, ko si hoče odvezati trakove na staromodnih spodnjicah, trgajo se mu gumbi na strajci . . . Tedaj pa Ali obstane in neha grebsti z grebljico, kajti gospa Morel začne vleči s sebe nogavice, najprej eno, potem drugo . . .)

ROTER: Za božjo voljo . . .

VSI *(na stopnicah stegujejo vratove in gospod Morel si pokrije obraz, Poslovodja prav tako, le Aiti gleda, kot da mu je malo mar).*

ROTER: Saj imate plavutke med prsti, gospa Morel. *(Umika se od nje in se prav tako nerodno oblači, kot se je slačil. Ali se počasi in previdno premika k njej in se ustavi pred njo, poklekne k njenim nogam.)*

ALI: Gospa Morel, vi pa niste s tega sveta.

POSLOVODJA *(plane po stopnicah navzdol, gleda in obrača noge, obrača in prijemlje prste, potem pa se prijemlje za glavo . . .).*

ALI: Gospa Morel, tako sem srečen, ker niste od tod.

* * *

(Nadaljevanje in konec prihodnjič)

Peter
Božič

Mravlje so še na zvezdah

(Nadaljevanje)

Vsi sedijo v sprejemnici in gledajo televizijo. Roter bere časopis, pravzaprav ga od časa do časa le razgrne. Aiti se igra s prazno škatlo od globina. Gospod Morel bulji v televizor. Ali sedi pri kaminu in sem pa tja pogleda noter in z grebljico razgrebe pepel. Gospa Morel dviga od časa do časa glavo in vznemirjeno zaklašlja, si briše oči, kot bi jo pekle, ter spet računa, gospod Morel se tedaj zaheheta in z vzdihom in zadovolj-

stvom globoko zajame zrak in dim, Roter pregrne časopis in se bojazljivo ozira po gospe Morel. Tedaj prinese Rozi kavo in vsi planejo po skodelicah, bilo je že skrajno mučno, čeprav so se delali, kot da pazljivo spremljajo TV program. Čez nekaj časa prinese Rozi kozarec vode in uspavalne tablete gospe Morel, Roter popije kavo samo do polovice in sumljivo gleda vanjo, kot da je zastrupljena, večkrat jo že ponese k ustom, toda ne upa si je spiti do dna. Ali pa grebe z grebljico in gleda gospo Morel, od časa do časa položi grebljico čez prsi kot duhovnik pri obredu, potem pa se zamisli. Gospa Morel začne zehati, potem pa za njo vsi. Na televizorju je slišati zaspan napovedovalkin glas...

NAPOVEDOVALKA: Dragi gledalci, jutri si boste lahko ogledali naprej nadaljevanko, ki nastaja sproti in je najbrž kar dokumentarec. O tem še teče polemika, mislim pa, da to ni pomembno. Važno je, da vas naša nadaljevanka »Kako prihajajo mravlje z zvezd« neskončno zabava.

(Drug za drugim odhajajo, razen Alija, ki ostane kar pri kaminu in grebe z grebljico, čeprav ni že zdavnaj nobenega ognja več. Tema zagrne vse.)

* * *

AITI: Gospod, povedati vam moram, da vreme ni lepo.

ROTER: Torej... ne glede na to, ali kaj razumem ali ne, sprehoda tudi danes ne bo.

AITI: Ali boste zajtrk ali ne?

- ROTER: Če se ne motim, mi ni potreben zajtrk danes zjutraj, ampak zdravnik morda...
- AITI: Mislim, da zaradi vsake kaplje dežja, ki pade zunaj v vrtu, še ni treba zdravnika!
- ROTER: To je samo nekoliko res, samo nekoliko, kaj pa pravi gospa Morel? Ali bo tudi ona ostala danes v svojih sobanah?
- AITI: Gospa Morel? Še nič. Bil sem ob sedmih pri njej, pa je bila še vsa mrtva od sna.
- ROTER: Veš, Aiti... ne vem, kako, toda neka prekleta melodijica se mi je usedla v možgane in kar naprej jo moram peti. Ne gre proč. Do zdaj sem se toliko obvladoval, da sem pel brez glasu, vase. Zdaj pa mi sili že čez glas... »Die blauen Dragoner sie reiten hell singend und klingend durchs Tor, Fanfaren sie begleiten hoch zu dem Himmel empor...« fuj, kakšna pesem.
- AITI: Srknite požirek mleka, zdaj sem vam ga prinesel, pa bo dobro.
- ROTER: A ne, da je ostudna pesemca?
- AITI: Kaj pa jaz vem.
- ROTER: Jaz vem, Aiti. Ali gospa Morel tudi kaj zapoje?
- AITI: Gospe Morel še živ dan nisem slišal peti.
- ROTER: Jaz sem jo pa. Včeraj sva pela do jutra.
- AITI: Kolikor vem, je spala.
- ROTER: Jaz pa vem, da je pela tole ostudno pesemco.
- AITI: Gospa Morel zaspi takoj, ko je TV programa konec. Razen tega vas včeraj še ni bilo tukaj.
- ROTER: Aiti, dajva, domeniva se. Jaz sem tukaj že štirideset let, a ne.
- AITI: Zaradi mene.
- ROTER: Bilo bi prelepo, ko bi šele včeraj prišel. Potem ne bi imel tako vnetih oči od tistega prekletega dima iz kamina. Še zdaj me pečejo.
- AITI: Za vsako reč je kakšna žavba.
- ROTER: In kaj pravite o gospe Morel.
- AITI: Bolje je ne načenjati tega.
- ROTER: Dobro, pa kdaj bo tega konec.
- AITI: Šele prišli ste, pa bi radi že konec...
- ROTER: Saj nič več ne slišim. Nobenega šuma več, nobene tišine več... In gospa Morel misli, da bo pri tem ostalo. Gospa Morel misli, da bo zmeraj tako, kot je njej prav. Misli, da bo imela vse pod svojo peto...
- AITI: In ne bo, a ne. In bo konec, a ne.
- ROTER (*plane iz postelje in steče nekaj krogov okoli postelje, skoči k vratom, zaklene in hoče vreči ključ skozi okno... toda Aiti ga ne pusti do okna*).
- ROTER: Tukaj boš ostal do konca svojih dni, Aiti. Nikoli več ne boš prišel do gospe Morel... danes ob štirih pa sploh. Ali vidiš, kako debela vrata...?
- AITI (*ga z enim udarcem podre po tleh, ključ se skotali do vrat, Aiti stopi Roterju na roko, pobere ključ in ga da v žep*): Zdaj pa povej, kaj bi napravil z menoj?

ROTER: Ven bi te ne spustil.

AITI (*mu z nogo pritiska na prste, s peto, tako da kar malo pokajo*).

ROTER: Saj nisem nič mislil...

AITI (*spet pritisne s peto*): No, povej, prasec.

ROTER: Ne morem, tako je strašno...

AITI: Nikoli več ne boš, ali ne...

ROTER (*tuli, ko mu Aiti lomi roko*).

AITI: Poklical bom Rozi pa ti bo obvezala roko! (*Odide.*) Kaj se ti spomni, ta norec, pa šele včeraj je prišel.

* * *

AITI: Kaj pa toliko zvonite, gospod Morel?

G. MOREL: Moral sem te poklicati.

AITI: Ali ste kaj slišali?

G. MOREL: Jaz nič ne slišim. Sliši tisti norec, tisti Roter, on... jaz ne...

AITI: Dobro, pa kaj potem zvonite, ko veste, koliko imam dela zjutraj. Raznositi vse te vaše kanglice, paziti, da jih ne zamešam... Ali veste, koliko je dela?

G. MOREL: Vem, ampak... Ali vidiš, kaj imam? (*Mu kaže majhen moder računski zvežčič, ki ga je imela prejšnji večer gospa Morel, ko je računala.*)

AITI: No, pa kaj?

G. MOREL: Ali veš, da je to računski zvezek gospe Morel?

AITI: Vem, vsak večer nekaj kraca vanj.

G. MOREL: Ali veš, kaj je notri?

AITI: Računi.

G. MOREL: Pa veš, kakšni računi?

AITI: Ne vem.

G. MOREL: Zaradi nepazljivosti bi te moral vreči iz službe...

AITI: Gospod, ne spravite me ob kruh.

G. MOREL: Saj nisi vedel, kaj si storil, ko nisi vedel, kakšni so ti računi.

AITI: Res nisem vedel.

G. MOREL: So pa računi brez krčmarja in verjetnostni račun. In v njih je gospa Morel zračunala, da se boš v dvajsetih letih enkrat zmotil in zamešal kanglice z mlekom. In to je danes.

AITI: In zato ste tako zvonili? (*Računa in računa in lista do konca.*) Res je, izračunala je, da se bom danes zmotil.

MOREL: Da si se zmotil!

AITI: Ampak jaz se ne zmotim.

MOREL: Ali bi bil res rad ob svoj vsakdanji kruh?

MOREL: Ti si se že zmotil. Mleko si že dal...

AITI: Gospodu Roterju...

MOREL: In meni zdaj.

AITI: Saj se ga še niste dotaknili.

MOREL: Saj se ga tudi ne bom.

AITI: A tako, vi mislite, da ga ni treba spiti?

MOREL: Saj nisem nor.

AITI: Kaj pa Rozi?

MOREL: Jaz ga ne maram . . . pa pika!

AITI: No prav. (*Zlije mleko po tleh, na vratih stoji Rozi.*)

AITI (*izgine skozi vrata, ostaneta Rozi in gospod Morel.*)

G. MOREL: (*poklekne in se pokriža, potem pa začne moliti*): Moj bog, zakaj sem grešil, moj bog, kesam se, ker sem grešil, moj bog, in zaslužil . . . (*Potem se začne ritenski na kolenih umikati pred Rozi, Rozi pa mu počasi sledi.*)

* * *

G. MOREL: Kaj pa gospodu Morelu spet ni prav. Saj se tudi meni kar naprej kaj godi. Že odkar pomnim, zgubljam in včeraj sem zgubila zvežčič.

AITI: Gospod Morel . . .

G. MOREL: Nehaj me že mučiti z njim, Aiti. Saj vem, saj je vsak dan ista pesem.

AITI: Dobro, ne bom vas mučil z njim, gospa Morel.

G. MOREL: Ko imam že sama take težave. Glej, sinko, kaj bi ti rekel, ko bi se večer na večer, namesto da bi gledal TV kažipot, mučil z računi, in ko bi tisto zračunal, pa bi ti računi izginili.

AITI: To je res hudo, gospa Morel.

G. MOREL: In veš, kdo mi je ukradel račune? Morel, ta, ki ima vsak dan polno glavo solate, ki ni delal drugega celo življenje, kot da je zlival mleko po tleh ali pa si je tlačil solato v ušesa.

AITI: Prizanesljivi moramo biti . . . Včeraj ste še hrepeneli po njem, gospa Morel.

G. MOREL: Danes je to drugače.

AITI: Danes je to drugače . . . Kako vam je to uspelo?

G. MOREL: Zgubila sem račune.

AITI: Ali ste zelo srečni?

G. MOREL: Zelo sem srečna, Aiti. Še nikoli nisem bila tako in do konca življenja bom.

AITI: Ali bom jaz kdaj tako srečen kot vi.

G. MOREL: Ne vem . . . dvajset let sem računala, zdaj pa je drugače . . . Truditi se moraš, Aiti. Jaz sem se celih dvajset let.

AITI: Saj se jaz tudi.

G. MOREL: Potem pa boš gotovo srečen.

AITI: Kako pa to čutite? Rad bi vedel, kako to je. Jaz ne vem.

G. MOREL: To čutim povsod.

AITI: Tudi po nogah.

G. MOREL: Tudi.

AITI: Kaj pa med prsti na nogah?

G. MOREL: Aiti, molči!

AITI: Rad bi vedel, če ste tudi v plavuti srečni?

G. MOREL: Srečna sem, srečna sem . . . Aiti, daj mi požirek mleka.

* * *

ALI: Aiti, Rozi mi je ukazala, da moram gospe vrniti zvezek.

AITI: Daj ga gospe Morel.

ALI: Gospa, tako lepo pisavo imate . . .

G. MOREL: Ali ti je moja pisava res tako všeč?

ALI: Pa kako!

G. MOREL: Jaz teh računov več ne potrebujem. Jaz sem srečna. Obdrži jih. Za spomin.

ALI: Gospa, vi ste zares srečni!

AITI: Tako, kot ti ne boš nikoli.

ALI: Ali lahko poklekнем pred vašo posteljo, gospa Morel?

AITI: Pred njo pa ne boš klečal.

ALI: Recite mu, prosite ga, da bi lahko.

G. MOREL: Prestara sem, z mene visi sama mlahava koža.

ALI: Recite mu vendar. Vi boste šli, jaz bom pa ostal, in to je tako žalostno.

G. MOREL: Kaj bo?

ALI: Tako žalostno bo.

AITI: Nehaj, zamorec! Spravi se ven!

ALI: Jaz ne grem nikamor od tod.

AITI: Zakaj ne greš?

ALI: Jaz že vem zakaj.

AITI (*ga brcne, v sobi je Rozi*).

ROZI: Joj, Aiti, kakšen človek si, ko tako brcáš ljudi!

AITI: Ali ga ne slišiš, kako zdaj poje?

ROZI: Meni se zdi, da moli.

G. MOREL: Moli, Ali moli? Saj je rekel, da bo molil.

AITI: Poje, sem rekel. Ali hočeš slišati malo glasneje? (*ga brcna po tleh.*)

ROZI: Tako, kot če je slabo vreme pa radio z muko lovi valove.

AITI: Pa bi rada bolj slišala?

ROZI: Zakaj si tako dober z menoj?

AITI: Zato (*spet brcne Alija*).

G. MOREL: Res je bilo lepo, potem pa je izbruhnila prva svetovna vojna.

In smo šli vsak svojo pot. U strani svet, kad odeš sam, dragi piši mi sve, o svom' rodnom kraju, dok u meni sjećanja traju, znaj, da zagrljaj sanjam tvoj, tuga i bol, piši mi sve, piši o moru, o svom rodnom kraju, kad rastanak dođe, nema više nade, nema leka za ljubavne jade. (*Sedi zraven Alija in mu poje.*) Kad rastanak dođe, nema više sreće, umire ljubav, umire cveće . . . Ali, ali slišiš, Ali? Ali potem so za zmeraj potihnille Stalinove orgle, die dicke Berta je zarjavela in potem je prišla obnova, unser Wirtschaft, Wunder und Reforme . . . Ali, poj

z menoj ... Die blauen Dragoner sie reiten hell klingend und singend
durchs Tor, Fanfaren sie begleiten hoch zu dem Himmel empor ...

AITI: Gospa Morel, sploh vas ne sliši.

G. MOREL: ... Rozi, nesi me v kopalnico ...

AITI: Sezuj ji nogavice ...!

G. MOREL: Danes mi je treba sezuti nogavice ...?

AITI: V kad, saj je čisto svinjska in pokozlana!

(Rozi jo odnese.)

* * *

ALI: Pa tako sva se ljubila ...

AITI: Rozi, ali me slišiš?

ALI: In zdaj je srečna ...

AITI: Ne prevročo in ne premrzlo vodo ...

ALI: Prvič sem jo zagledal, ko sem srečal sam sebe, mrtvega in onstran življenja v goščavi in ko me je prijatelj tiger skozi ovijalke peljal k meni domov ... Od daleč se je prikazala in jaz sem šel za njo ...

AITI: Rozi, ali me slišiš?

ROZI (iz kopalnice med šumenjem vode, ki jo nataka v kad): Slišim te!

AITI: Pridi mi pomagat zamenjati posteljnino ...!

ALI: Rozi, povej mi, če je gospa srečna ...!

ROZI (iz kopalnice): Drug čez drugega vpijeta. Srečna je ...

ALI: Ali umira od slasti ...

ROZI: Ja ...

(Rozi pride v sobo in se ustavi pred posteljo, kjer Aiti pravkar menja rjuhe. Ali se poskuša dvigniti, pa se ne more, zmeraj mu zdrsi, potem se maže s krvjo od brč po glavi, in leže na tleh opazuje umazane prste. Potem se začne vleči proti kopalnici. Rozi in Aiti pa se nekaj časa gledata, tedaj prime Aiti Rozi in jo stlači med blazine. Iz kopalnice pa se sliši zmeraj bolj tiha pesem: Die blauen Dragoner sie reiten itd. Njen glas je vedno tišji, Ali brez moči stegne roke in dela packe po vratih kopalnice.)

ALI: Gospa Morel bo utonila ...

AITI: Jaz imam rad sonce, dokler je ...

ALI: Gospa Morel se utaplja ... (Se mukoma obrača na bok.)

AITI: In zelenje in svetlobo ...

ALI: Nič več ne slišim gospe Morel. (Se prevrne na hrbet.)

AITI: In tvoje modre oči, tvoje bele lase, tvojo belo kožo ...

(Iz kopalnice je slišati brbotanje vode. Brbotanje vode utihne, sliši se Aitijev stok, potem pa začne kričati Rozi.)

ROZI: Zdaj te ne izpustim več iz rok. Ali jo je hotel pocediti, pa ti tudi. Vsi moški ste enaki. Kar k mravljam, pa čeprav na luno, med plavutonožce ... In zdaj mi boš poljubil peto in podplat še na tej nogi. Pa ti

tudi. Če ne bi bilo že dvajset tisoč let gospodične Rozi, bi bili še danes plavutonožci ali pa mravlje. (*Oba, Aiti in Ali ji ližeta po en gleženj.*)

* * *

(*Pri odprtih vratih sobe gospe Morel stoji gospa Moril, taka kot gospa Morel, vendar dvajset let mlajša, z dvema kovčkoma kot včeraj gospod Roter.*)

G. MORIL: Zvonila sem in zvonila v sprejemnici, pa ni bilo ne Alija in ne Aitija, da bi mi nesla kovčke v mojo sobo. Od kdaj pa v tem času počivate?

ROZI: Gospa Moril, ne zamerite jima, danes je vroče, pa sta malo legla na preprogo, preproga je hladna.

G. MORIL: Danes ni niti malo vroče. To sta si kratkomalo izmislila. Sploh ne veste, kaj se dogaja.

(*Vsi so okoli nje.*)

VSI (*kot da se malo prej ni nič zgodilo*): Kaj se dogaja?

G. MORIL: Vse zmrzuje ... zdaj je že sto stopinj pod ničlo.

VSI: Kaj pravite?

G. MORIL: Vem, kaj boste rekli ...

ROZI: Jaz že ne bom nič.

G. MORIL: Nekaj pa bi vseeno lahko.

ALI: Dobro, pa bom. *Zmrzuje ... to je njena duša ...*

AITI: Zadnji čas je, da se vse skupaj malo ohladi ...

G. MORIL: Toda ne toliko, pravim jaz.

ROZI: Jaz tudi.

ALI: Ali smo spet iztirili?

G. MORIL: Iztirili smo. S to pošvedrano zemljo letimo v neznano smer. Zdaj drvimo neznano kam in zmeraj bolj zmrzuje ...

ALI: Plavutonožci ...

G. MORIL: Ne. Ta pošvedrana zemlja ...

ALI: Uboga g. Morel. Njena duša bo vsaj še dvajset tisoč let blodila po tej hiši ...

G. MORIL: Mraz je hujši in hujši ...

ALI: Zaman je umrla ...

G. MORIL: In če je mraz hujši in hujši, je treba v klet, po premog in po drva ...

ROZI: Seveda, v klet po premog in po drva ...

G. MORIL: Zakuriti je treba v sobi ...

G. MORIL: Jaz bom pa malo počila ... tako me zebe.

AITI: Ali si slišal, Ali. Kaj boš šel iskat v klet? Drva ali premog?

ALI: Mene sploh ne zebe.

ROZI: Ali nisi slišal, kako je mraz?

AITI: Če si slišal, kako je mraz, potem je treba nemudoma v klet.

ROZI: In če natanko pogledam okna, moj bog, saj so ledene rože na njih.

G. MORIL: Takó debela plast ledu je, da se sploh nič ne vidi.

AITI: Ves čas sem mislil, da so zavese ... je pa led ...

ROZI: In ledene rože kot za svečnico ... zdaj poleti ...

AITI: Ali, nič nama ne preostane drugega, kot da greva v klet po drva in premog.

ALI: Meni je pa skoraj vroče.

ROZI: To je zaradi prestanega strahu ...

ALI: Zakaj pa naj bi prestajal nekakšen strah ...

ROZI: Ali se ni malo prej nekdo še kopal v kopalnici ...?

ALI: Kopalnice mi pa ne omenjajte ... sicer ...

ROZI: Če se bomo hoteli še kdaj kopati, bo treba tudi v kopalnici zakuriti peč.

G. MORIL: Če se človek takole zavije v odeje, pa je malo bolje ...

AITI: Bila je zima, da je drevje pokalo ...

ROZI: Ivje je sedlo na vsako božjo stvarco v naravi ...

ALI: Poglejte, kako leden dih ... (*gleda g. Moril, ki ji moli samo glava izpod odej*) ... kako leden dih ... Aiti, čimprej v klet, čimprej je treba zakuriti, čimprej ... (*Ali in Aiti odideta*.)

* * *

ROZI: Gospa Moril, zdaj sva vendarle sami.

G. MORIL: Koliko mora človek za to prestati.

ROZI: Vi ste veliko?

G. MORIL: Samo če se spomnim na svojo nesrečno mladost ... No, zdaj sem spet pri tebi.

* * *

ROZI: Ali si kaj čutila?

G. MORIL: Ne tikaj me, ni varno.

ROZI: Ne boj se, onih dveh še dolgo ne bo iz kleti.

G. MORIL: Ali se je kaj zgodilo?

ROZI: O tako grozno je in jaz sem takoj začutila.

G. MORIL: Povej kaj?

ROZI: Pa saj veš sama.

G. MORIL: Nič ne vem.

ROZI: To je nemogoče ...

G. MORIL: To je mogoče. Pa še kako.

ROZI: Tako življenje je strašno.

G. MORIL: Rada me imaš ...

ROZI: Zdaj so šele poganki ...

G. MORIL: ... kot majhni zeleni brstiči spomladi ...

ROZI: ... potem pa čez toliko in toliko let ...

G. MORIL: ... čez dvajset ali pa še prej ...

ROZI: ... bo kožica med prsti na vaših nogah prerasla vse ...

* * *

AITI: Ali si kaj užaljen?

ALI: Užaljen sem ...

AITI: Saj sem jaz tudi ...

ALI: Kar v klet naju napodijo.

AITI: In navsezadnje je tako vroče, da curlja z mene ...

ALI: Blizu srca zemlje sva ...

AITI: In tam je ogenj ...

ALI: In nobenih mravelj ...

AITI: Samo midva ...

ALI: Tako lepo se je pogovarjati s teboj ...

AITI: In se igrati s teboj ...

ALI: Vrzi mi še en premogec ...!

AITI: Ti pa meni takoj nazaj ...!

ALI: Lepo sem ti ga vrgel ...

AITI: Jaz tudi ...

ALI: Daj še ...

AITI: Seveda, na, tu ga imaš ...

ALI: Zdaj si naravnost v oko ...

AITI: Metati je treba natančno ...

ALI: Nič ne vidim ...

AITI: Saj imaš še drugo oko ...

ALI: Zdaj pa že spet vidim ...

AITI: Ali ti nisem rekel ... z enim očesom vidiš ves svet in še pol neba ... neba!

* * *

ROZI: Ubogi moj Ali ...

ALI: Daj mi črno rutico!

ROZI: Pa kaj boš z rutico?

ALI: Nič. Rad bi imel nekaj od tebe ...

ROZI: Jaz tudi ...

ALI: Nič ne dobiš, če mi ne daš črne rutice ...

ROZI: Kakšni so ti moški.

ALI: Ali mi boš potem dala črno rutico ali ne?

ROZI: Seveda jo dobiš.

ALI: Ali se ti zelo smilim?

ROZI: Zelo, tako zelo ... moj Ali ... *(ga objema in zajaha.)*

ALI: Tako, zdaj pa rutico sem. Ne bom čakal niti minute ...

ROZI: Kaj pa če ti ne dam?

ALI: Potem pa ... saj veš, kaj te čaka.

ROZI: Zakaj si tak?

ALI: Kakšna si pa ti?

ROZI: Videla sem te včeraj, ko si me gledal skozi špranjo.

ALI: Videl sem te ... ko si se ...

ROZI: Ali, ne uniči me. Saj ti bom jutri dala rutico ...

ALI: Do jutri naj čakam? Glej, kakšen sem!

ROZI: Potrpeti moraš ... jutri pa ti bom dala kar tri črne rutice, eno za vsak dan, eno za nedelje in eno za praznike ...

ALI: Danes pa nobene?

ROZI: Preobrnila bom vse predale ... vse bom obrnila na glavo. Lahko, da jih bom našla še več ... pa boš lahko zbiral ...

ALI: Poglej, kakšen sem, pa še kosmat sem povrh ... kaj pa, ko bi mi posodila katero svojih britvic, moje so že vse zanič ...

ROZI: Ali, kam pa meriš?

ALI: Sem (*ji sname z glave lasuljo, Rozi ni plešasta, ampak obrita na golo*).

ROZI: Zakaj si me uničil, Ali ... Samo tebe sem imela rada ...

* * *

G. MOREL (*v njegovi sobi, budilka ne zvoni, gospodu Morelu štrlijo listi solate iz ust, iz nosa, med lasmi, skratka pčvsod*): Zakaj pa si tako posvinjan, Aiti?

AITI: Sebe poglejte, pa Rozi ... Ali je danes že pobrisala pri vas prah ...? nekam prašno je ...

G. MOREL: Ne vem, zakaj je danes še ni bilo.

AITI: Danes je ni bilo še nikjer. V nobeno sobo si ne upa.

G. MOREL: To je pa res nenavadno ...

AITI: Ko bi jo videli, bi vam bilo takoj jasno.

G. MOREL: Tudi vsemogočni Rozi se lahko kaj zgodi ...

AITI: Tudi njej ... nihče ne uide zgodovini ...

G. MOREL: Veš, Aiti, si bo že kako pomagala.

AITI: Njej pa ni več pomoči ... njej pa res ne ...

G. MOREL: Zase skrbi, pa skopaj se ...

AITI: Pretaknil sem vse, pa kaj morem, ko je kopalnica še zasedena.

G. MOREL: Nekam dolgo je. Ali se ti ne zdi?

AITI: Res je nekam dolgo ... Pa kaj hočemo ... Jaz nisem tak kot Ali, jaz potrpi.

G. MOREL: Potem boš pa potrpel in še mene poslušal ...

AITI: Dokler se menda še gospa Morel kopa v kopalnici, moram poslušati samo njo.

G. MOREL: Kdo pa je to gospa Morel? Še nikoli nisem slišal zanjo ...

AITI: A tako, še nikoli niste slišali zanjo?

G. MOREL: Še nikoli ...

AITI: Hočete reči, da je sploh ni?

G. MOREL: Če jaz ne vem zanjo, potem je ni!

AITI: Če je ni, potem ste pa vi ...

MOREL: Se boš moral že sprijazniti s tem ...

AITI: In se vreči pred vas na tla in vam poljubiti peto?

MOREL: Tega ne bom ravno zahteval.

AITI: Se mi pa obeta raj?

MOREL: ... Raj ... ali pa pekel ...

G. MOREL (*plane iz postelje z velikim kuhinjskim nožem. Aiti se zamahu zadnji hip umakne, Morel pa zasadi še čez ročaj nož v fotelj in klecne na kolena, potem pa lovi sapo na njem*).

AITI: No, zdaj bom pa jaz tebe ... (*Zvleče nož ven, tisti trenutek je na vratih Ali, za njim Poslovodja in gospod Roter.*)

ROTER: Hudo je, ker je pozabil na gospo Morel ...

ALI (*s črno rutico čez oko*): Na gospo Morel ni mogoče nikoli pozabiti.

POSLOVODJA: Vsaj jaz bi težko ...

AITI: Ta pes je ...

POSLOVODJA: Aiti, kaj pa ... posli, posli ... Malo poglej okoli sebe, tele stekleničke. Ali ne vidiš, da drsijo z leve proti desni? Jaz sem si danes že izpihal skoraj pljuča ... naša veleblagovnica, naš velemarket, naš supermarket, naš maksimarket, naš velemerkur, centromerkur, centrotekstil, naša telefonija ... kje imate telefon, gospod Morel?

G. MOREL: Kaj pa jaz vem.

POSLOVODJA: Aiti, ujemi slušalko! A, tako, ne moreš? Deset tisoč dolarjev tistemu, ki jo takoj ujame.

G. MOREL: Ujeti jo je treba, dokler ni prepozno.

AITI: Saj se mi ne vrti ...

ALI: Ampak se vrti, drsi ... ta hip je mimo zemljice švignila zvezda in zemljica, tesna kot je, se ji sramežljivo klanja ...

POSLOVODJA: Hvala za telefonsko slušalko, gospodje ...

AITI: Poslovodja, skozi okno bomo zleteli.

POSLOVODJA: Ne, dokler ne sporočim svojih ukazov. Halo, poslovodja, da tukaj, tam poslovodja ... Ne segaj mi v besedo ... Napravite, kar vam bom rekel. To so nujni ukrepi, da ne bo vse zletelo skozi okna, vrata, skratka, skozi odprtine v trgovinah ... vse, preproge, čevlje, stojala za luči, marmelado, vse to iz prvega nadstropja v drugo, kompote, slanine, konzerve, šivanke, torbice, iz drugega v klet, tobak, potovalne torbe, Elle Ona, iz pritličja v tretje nadstropje, vložke, zamaške, svedre, žblje, zatiče in kladiva, nazaj kjer so bili lani ... Ste razumeli v celoti? Tudi klobuke, predvsem klobuke ...

Telefonijo prosim ... tako je nemogoče delati, to je jasno, molčite, kdo pa vas je kaj vprašal, jaz ugotavljam, ne sprašujem, temveč ukazujem ... poznam vsak sedež na tekočem traku, prvi lahko svoje opravi, drugi ne ... delajo samo parni, neparni ne ... in potem neparni in parni ne! In zato imate telefone brez slušalk. Na trg, jasno, tudi brez vijaka, tudi brez enega vijaka ... v tej težavni uri moramo misliti na prihodnost ...

Tam mlekarne in sirčki ... in tete, in stare mame, babice ... da ... Kako je pri vas, poslovodja? Tukaj poslovodja ... Sije sonce, prijazno vreme, ptičice ... dajte no.

Na levi? Nemogoče, vse drsi na desno ... Vi ne veste, kje je leva in kje desna ... saj ste bili pri vojaki, seno, slama, seno, slama ... (*V sobi vsi korakajo in skandirajo seno, slama, seno, slama, seno, slama ...*) V desno ali ne?

ALI: Ne, od zgoraj navzdol ... (*Tedaj se vsa soba še bolj nagne in vsi začnejo drseti proti oknu.*)

ALI: Po mojem smo se zaleteli ... In vame gleda skozi šipo zelena trava in na njej zvezdica, čisto majhna in na njej duša ... in na njej jaz ... Takšen sem kot majhen črn puhek ...

POSLOVODJA (*lovi slušalko okoli in mrmra*): Rast produktivnosti je tako manjša od potrošnje ... in splošne porabe ... Glejte, kam drsi solata! Ali je to pravica, da zahaja sonce v drugo smer kot solata?

(*Vsi so stlačeni pod oknom in poskušajo na gladkem parketu splezati do vrat, kjer stoji g. Moril, ki je prišla ta hip.*)

G. MORIL: Kaj pa vsi na kupu! Spodaj vas pa čaka Rozi. Čaj bo spet mrzel.

(*Začno plezati navzgor, toda če se kateri pririže do vrat, zdrzne nazaj ali pa ga drugi, ki je za njim in hoče, da bi ga prvi potegnil do njih, potegne nazaj v klobčič.*)

G. MORIL: Rekla sem vam, da je čaj mrzel in Rozi rdeča od jeze. (*Sede v fotelj, drug za drugim se nekako odmotavajo iz klobčiča.*)

AITI: Videti je, da bomo nekako le preživeli ...

MOREL: Smrt je zmeraj tik življenja ...

AITI: Tako rekoč pri zglavju ...

ALI: Rozi pa pri nogah ...

POSLOVODJA: Ni še vsega konec, nikoli se nič ne ve ...

(*Tedaj začne na ves glas drdrati budilka, gospod Morel gre k postelji, za njim Roter, Ali in Aiti in vsak od njih si s čim tišči ušesa. Gospod Morel ne more več zdržati, popravi umivalnik, ki je zdrsel na rob, in vtakne glavo do vratu v vodo, enkrat dvigne še glavo, zajame zrak, potem pa se sliši samo še brbotanje, nazadnje je očitno, da je brez moči obvisel na umivalniku, pa tudi brbotanje se neha. Gospa Moril se dvigne in odide po prstih iz sobe, Ali se valja na tleh in se bije z nogami v zadnjico, ura neutrudno drdra ...*)

* * *

ROZI (*z zloveščim obrazom in glasom, na glavi ima namesto bujnih las pokrivalo, ki ga nosijo usmiljene sestre, sicer pa je razkošna kot vedno*): Ste kot otroci. Zgoraj počenjate neumnost, kaj pa hišni red? Ob petih je čaj, zdaj je pa ura že šest proč. In čaj je mrzel. Odpovedala bom službo. Vsak dan kar dvakrat nazaj pretakati čaj in ga greti, to je preveč.

(Vsi sedijo za mizo in jim je nerodno kot otrokom, ki jih oštevajo, ker so kradli kocke sladkorja. Rozi nosi mrzel čaj in ga zliva nazaj v posodo.)

G. MOREL: Še zdaj bi bili gori, ko ne bi bili prišli ponje . . . Ne, gospodje, to res ni prijetno . . . Jaz imam rada dobre odnose z osebjem. V vsakem penzionu sem jih imela. In sem sem prišla, ker so mi rekli, da je eden boljših. Odlična postrežba, odlična skrb . . .

(Vsi še enako molčijo, voda brbota, in ko se segreje, prinaša Rozi spet čaj na mizo.)

ROZI: Kje pa je gospod Morel?

ALI: O njem pa nocoj ne bomo govorili.

ROZI: Ali ga ne bo na čaj . . . ?

ALI: Najbrž ne . . .

(Vsi počasi srebljejo čaj.)

ROTER: Ja, triindvajsetega leta sem šel popoldan domov iz službe in nenadoma se je nad mojo glavo prikazalo nekaj z neba in tedaj sem sklonil glavo, dokler ni zafrfotalo mimo mojega lica, švistnilo . . . švistnilo, ne zafrfotalo . . . In ko sem odprl oči, je ležal pred menoj na pločniku velik, moder karton. Nekomu je padel risalni blok iz drugega nadstropja.

AITI: Triinštiridesetega leta sem se previdno plazil po gozdu in nenadoma sem tik nad seboj na nebu zagledal nekaj jeklenega, slepečega, padel sem na kolena in se dolgo časa nisem upal domov. Ko sem zvečer prišel v našo vas, je bilo tam razbito letalo in nobenega človeka več. Vsi so bili mrtvi.

POSLOVODJA: In triinpetdesetega leta je bila naša veleblagovnica že petnadstropna. Zdaj jih ima najbrž dvaindvajset ali pa še več.

(Spet počasi srebljejo čaj, temni se, Rozi sede za mizo in g. Morel ji popravlja pokrivalo za usmiljenke sem in tja in potiho govori, kot da bi molila rožni venec.)

AITI: Čaj je bil pa čisto dober.

(Potem je spet tišina in zmeraj bolj mrak, vidi se odsev televizorja in kamina, kjer stoji Ali in z grebljico razgrebo žerjavico in pepel.)

ROTER: Spet ta dim . . .

(Oglasi se napovedovalka na televiziji): Dragi gledalci, jutri bomo nadaljevali našo nadaljevanko Mravlje so na zvezdah. Danes pa lahko noč. (Tedaj se požene Aiti s krtačo za čevlje in začne neusmiljeno poslovodji čistiti čevlje. Poslovodja se nazadnje sesede zraven kamina in joka kot otrok.)

KONEC